

Stemmer fra graven – antropologisk, arkæologisk og historisk forskningsprojekt om slavernes vilkår i det tidligere Dansk Vestindien

Af projektleder, mag.scient., ph.d. Pia Bennike, Antropologisk Laboratorium, Retsmedicinsk Institut, Københavns Universitet

Landbaseret projekt, US Virgin Islands

Deltagere: Pia Bennike (antropolog), Niklas Thode Jensen (historiker) samt arkæologistuderende Lise Harvig, Camilla Haarby Hansen og Charlotte Rimstad, alle fra Københavns Universitet.

Baggrund og formål

I 2005 besøgte en delegation af ledere fra US Virgin Islands, det tidligere Dansk Vestindien, Danmark. De anmodede om, at der blev knyttet et stærkere bånd med Danmark. *Institut for Menneskerettigheder* oprettede derfor en såkaldt *Task Force Group*, hvor forskellige planer blev diskuteret vedrørende hvilke tiltag, man kunne imødekomme delegationen med. Et af de talrige forslag var vores projekt, som gik ud på at fokusere på vores fælles fortid gennem historiske, arkæologiske og antropologiske studier. Projektet blev modtaget med stor interesse af delegationens repræsentanter og efterfølgende hos lokalbefolkningen på øerne.

I september 2006 blev der afholdt en stor offentlig høring på øen St. Croix med over 200 lokale beboere, og de gav deres accept af projektet med 100 % tilslutning fra den del af befolkningen, der er efterkommere af slaver. Projektet fik ligeledes opbakning fra politikere, kulturhistoriske myndigheder, universitetsfolk, ngo-grupper og åndelige ledere. Det var fra starten tilstræbt, at projektet skulle gennemføres i tæt samarbejde med slavernes efterkommere, som udgør 90 % af øernes befolkning. Efterfølgende viste det sig, at et lille mindretal af beboere med europæiske rødder ikke var lige så interesseret i projektet. Et grundlæggende spørgsmål hos dem var: *"Hvad nu hvis I finder ud af, at man behandlede slaverne værre end hidtil antaget? Bliver vi så nødt til at give dem erstatning?"*

Projektets formål var, med baggrund i en historisk ph.d.-afhandling (Niklas Thode Jensen) om slavernes helbred, at supplere de eksisterende historiske studier med antropologiske skeletstudier. Stort set alle skriftlige kilder om slavernes liv er skabt af europæere og præsenterer deres syn på slaverne, men gennem skeletstudier ville det være muligt for første gang at lade slaverne selv, gennem deres skeletter, afsløre

Ved nøddudgravninger, som her på St. Croix, bliver gravene under alle omstændigheder forstyrret. Spørgsmålet er, om det skal ske med bulldozer eller ved en omhyggelig udgravning med efterfølgende studier af gravenes indhold.

nogle af de vilkår, de måtte leve under. Nogle af de områder, projektet skulle fokusere på, omfattede dels ernæringsmæssige spørgsmål om for eksempel vitamin- og mineralmangler (bl.a. jern og kalk), dels om infektionssygdomme samt spor efter belastning fra hårdt arbejde, skader efter vold m.m.

Praktiske forhold

Ophold på St. Croix i fem uger (27. februar - 3. april 2007). Niklas Thode Jensen dog kun 1½ uge (pga. historiske arkivstudier i København).

Samarbejdspartnere

State Historic Preservation Office, St. Thomas/St. Croix,
African Caribbean Resettlement and Reparation Alliance, St. Croix

Resultater

Efter afrensning af en slavegravplads på en tidligere plantage kunne gravpladsens omfang og forskellige gravformer dokumenteres. Bl.a. viste det sig, at mange grave var omkranset af store konkylier, nogle dobbeltradede. Under dette arbejde overvejede ejerne af området, om man, på trods af at der tidligere var givet tilladelse og forhåndsgodkendelse til udgravningen, kunne undgå, at gravene blev forstyrret ved det påtænkte anlægsarbejde og bygning af et kasino. Da deres beslutning trak ud, blev vores undersøgelser på dette sted begrænset til studier af gravformer og til et enestående indblik i plantagens historie, slavernes demografiske forhold og dødsårsager via den historiske rapport udarbejdet på baggrund af arkivalier fra Rigsarkivet i København.

Til sammenligning blev en gravplads fra en anden plantage afrenset efter opfordring fra ejerne, *St. George Botanical Garden*, og der viste sig at være interessante paralleller mellem de to gravpladser. Mange grave, som var gået helt i glemmebogen, blev frilagt ved afrensningen til stor glæde for *Botanical Garden's* bestyrelse.

Endelig blev der mulighed for at udgrave dele af en gravplads på et område truet af anlægsarbejde. I alt kunne knogler fra 11 skeletter undersøges herfra. Resultaterne af denne undersøgelse er ved at blive sammenlignet med vores tidligere antropologiske resultater fra 18 skeletter fra en anden udgravning på St. Croix, som primært indeholdt europæere begravet i samme periode. Der er taget prøver fra alle de nævnte skeletter, og fremtidigt arbejde vil bestå af isotop- og strontiumanalyser, dna-studier, en endelig rapportskrivning om de samlede resultater og endelig publikation.

Perspektiver

Uanset de givne tilladelser fra myndigheder og ejere blev det af tidsmæssige hensyn kun muligt at udgrave et mindre antal skeletter end planlagt. Til gengæld fik vi af myndighederne et antal tidligere udgravede skeletter stillet til rådighed for

En grav fra en formodet slavegravplads i regnskoven. Graven er omkranset af to lag store konkylier.

Danske arkæologistuderende fra Københavns Universitet, Lise Harvig, Camilla Haarby Hansen og Charlotte Rimstad, deltog i udgravningen på St. Croix, hvor de her fortæller Søren Haslund-Christensen om de spændende fund. Jorden soldes (sigtes) omhyggeligt for ikke at overse noget.

Gennemgang af skeletter på Antropologisk Laboratorium, Panum Institutet. Pia Bennike ses med en dansk og amerikansk student samt en arkæolog, som bragte skeletter til Danmark fra St. Croix i 2005.

vores undersøgelse. Som inviterede gæster var vi meget opmærksomme på ikke at forcere begivenhederne og begrænse vores aktiviteter til det niveau, vore værtsfolk ønskede. På grund af denne tilbageholdenhed har vi imidlertid fået skabt et godt forhold til en meget stor del af den lokale befolkning og til myndighederne. Der er således oparbejdet en gensidig platform af tillid og respekt samt en stor samarbejdsvilje, som klart vil få betydning for kommende studier, når de nødvendige forhold (nøddudgravninger) igen er til stede. Selv om projektet blev modtaget overvældende positivt ved den forudgående offentlige høring, er der elementer i det, som åbent skal forklares og diskuteres. Det kræver en tæt kommunikation og information til offentligheden og derfor rigtig god tid. Den fantastisk positive holdning til projektet fra dem, det for alvor vedkom - slavernes efterkommere - var med til at vise os projektets store betydning for både dem og os.

Set i et større internationalt forskningsperspektiv ligger vores projekt på linje med den stærkt stigende interesse for slavernes liv i den atlantiske verden. Her har udgravninger og skeletstudier været en vigtig drivende faktor. I 2005 blev resultatet af en banebrydende udgravning af en stor slavegravplads på Lower Manhattan, New York, offentliggjort (www.africanburialground.gov/ABG_Main.htm). Samtidig blev der i 2005-2006 vist store udstillinger på *New York Historical Society's* museum om New Yorks slaver, som rystede den selvsikre bys indbyggere (www.slaveryinnewyork.org/index.html). Endvidere er der inden for det sidste år, som i øvrigt er 200-året for den britiske ophævelse af slavehandelen, skrevet tre doktorafhandlinger i USA baseret på skeletstudier af slaver fra bl.a. Barbados og Washington DC. De omhandler bl.a. de arbejds- og voldsrelaterede skader, som - ikke overraskende - var ganske talrige blandt slaver af begge køn. En af afhandlingerne påviser også, at emancipationen (frigivelsen) af slaverne ikke bedrede deres forhold, snarere tværtimod. Så længe man var slave, blev man holdt i live, selv om det var på et vist minimum, men efter man var frigivet, var der ingen interesse eller ansvarsfølelse for de mennesker, man havde bragt fra et kontinent til et andet for egen økonomisk vinding. Vores projekt bidrager til udforskningen af disse spørgsmål og til den fremtidige udvikling af samarbejde med det tidligere Dansk Vestindien om den fælles fortid.